Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ—МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 243 (3243) | 1940 оной октябриин 18, пятница | СЭН 10 МҮНГЭ

Бурят-монголой искусствын декадын урда тээ

„Баяр" зүжэгые ниитын харалга

Октябриин 16-да, СССР-эй Ехэ театрын филиал соо музыкальна драма „Баярые" ниитын харалга болобо. Октябриин 20-до, Москвада болохо бурят-монголой искусствын декада энэ зүжэгөөр эхилхэ байна.

Зүжэгые харалга дээрэ элитэ театральна деятельнүүд, композиторнууд, музыкантнууд, музыковедүүд, журналистэнууд ба столицын театральна, музыкальна һургуулинуудай һурагшад байлсаба.

Москвагайхид болбол Бурят-Монголой АССР-эй арадай артист нүхэр Цыдэнжаповаар табигдаһан ба урашуураша Кигелээр шэмэглэгдэһэн тус зүжэгые тон һонирхолтойгоор угтаба.

(ТАСС).

ГЛУХОВЕЦУУДАЙ ҮНЭТЭ ОПЫДЫЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

Ажалшадые хангалгые һайжаруулха тухай, тэдэнэрэй ургажа байгаа эрилтэнүүдые бүрин хүсэдөөр хангаха тухай анхарал болбол большевистскэ партиин ба советскэ правительствын хайхарамжын центрнь хэзээдэшье байһан ба байһаашье. Энэ сусаршагүй анхаралайнь ашаар, советскэ арадай ажана энхэ байдал жэлһээ жэлдэ ургана, арадзоной тон үргэн олониитын ажабайдалайнь материальна хэмжээн хэлбэришэгүйгөөр дээшэлнэ.

Зүгөөр, туйлагдаһан амжалтанууд бидэнэрые үлгыдэхэ ёһогүй, һанаа амгалан һуулгые бии болгохо ёһогүй. Манайда ажалшадые хангалга ба тэдэнэрэй эрилтэнүүдые хангалга урда-урдынхиһаа эрхимээр табигдаа гээд—һанаагаа амаршажа болохогүй. «Үмхи ба нэбтэ гашалапги лэ хүнүүд болбол үнгэрһэн сагые заажа баримталгаар һанаагаа дүүргэхэ байна. Үнгэрһэн сагһаа бэшэ, харин мүнөө үедэ хүдэлмэришэдэй урган байгаа эрилтэнүүдһээ хараа абаха хэрэгтэй» гэжэ нүхэр Сталин һургана. Нүхэр Сталинай тус заабарине хүтэлбэри болгон абажа, манай парти болбол ажалшадай ажана энхэ байдалай саашадаа дээшэлэлгые хангаха, бодото үүсхэл бухэниие үндэрөөр сэгнэдэг ба алиболохоор дэмжэдэг байна.

Комбинадай хүдэлмэрилэгшэдые эдеэ хоолоор хангалгые һайжаруулхын тулада туһалбариин ажахые байгуулжа шадаһан, бүд нэхэдэг московско тон томо предприятинуудай нэгэн—глуховско бүд нэхэдэг комбинадай дирекциин ба коллективэй үнэтэ үүсхэл тухайда «Правда» тодорхойгоор мэдээсэгдэһэн байна. Глуховецуудай үүсхэл хадаа манай партиин Центральна Комитедээр, правительствоор, советскэ бүхы олониитээр дэмжэгдээ.

Глуховецуудай үүсхэлэй удхашанарынь юундэб гэбэл, тэдэнэр болбол хүдэлмэришэдые хангалгаар туйлаһан амжалтануудаараа хизаарлаа бэшэ, харин үндэр шанарта *пэмэлтэ продуктнуудые* абажа, тэрээгээрээ ниитын хоолые һайжаруулхын тулада нютагай ресурснуудые олохо гэжэ большевистскэ эршэтэйгээр, сусаршагүйгөөр ба оролдосотойгоор хүдэлмэрилһэн байна. Шадамараар табигдаһан ба эрхимээр ябуулагдажа байгаа туһалбариин ажахын ашаар, столовонуудахи эдеэ хоолынь нилээд үргэдөө. Мүнөө эндэ, үдэр бүри 4-5 нэгэдэхи блюдэнүүд, 10-12 хоёрдохи блюдэнүүд бии. Тиихэтэй хамта, комбинадай столовонуудыншье бага бэшэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, шэнэ—бүд нэхэдэг фабрикын № 4 столово 6000 хүнүүдые эдеэлүүлнэ. Гадна, туһалбариин ажахыһаа абтаһан нилээд ехэ продуктнь фабрикын буфедүүдтэ, яслинуудта, хүүгэдэй садуудта элигээгдэнэ.

Глуховецууд хадаа туһалбариин ажахытай холбоотой «үлүү» хүдэлмэриһөө айгаагүй. Тус ажахын бүхы хүдэлмэринь дирекциин ба хүдэлмэришэдэй коллективэй үдэр бүриин шалгалтада табигдаһан байна. Комбинадай хүдэлмэришэд, өөһэдынгөө туһалбариин ажахын ямар байһан тухайда һонирхонод, ашагтуһатай олон дурадхалнуудые оруулнад, туһалбариин ажахы һайжаруулха тухай анхаралые тэдэнэртэ дүтэ ба түрэл хэрэг гэжэ тоолонод. Хүдэлмэришэдэй энэ активна хабаадалга—тус амжалтын гол шалтагаануудай нэгэн мүн. Зүбөөр табигдаһан туһалбариин ажахы хадаа комбинадта түбэг ушаруулна бэшэ, харин тэрээндэ олзо оруулна: үнгэрэгшэ жэлдэ—27000 түхэриг, энэ жэлэй 8 һарын торшо соо—268000 түхэриг олзо оруулаа.

Манай хэблэлдэ толилогдоһон, глуховецуудай хандалга манай орондохи бүхы областьнууд ба хизаарнуудта һайшаан угтагдаба. Глуховецуудай үүсхэлынь Сибирьтэ ба Уралда, Белоруссида ба Закавказида, Украинада ба центральна областьнуудта—хаана-хаанагүй халуунаар дэмжэгшэд ба дахагшадые олоо. Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үни мартажархиһан, туһалбариин хуушан ажахынууд һэргээгдэнэ, шэнээр эмхидхэгдэнэ. Ленинграддахи, Володарскиин нэрэмжэтэ оёдолой фабрикада туһалбариин ажахы бии аад, мүнөө хүрэтэр гансал картофель тарилгые эрхилдэг байгаа. Мүнөө тэдэнэр хадаа хабар һонгино, свекло, морковь, капуста ба огородой бусад культурануудые тариха, эртын овощьнуудые ургуулха гэжэ бэлэджэ байна. 1941 ондо тэдэнэр һүнэйшье фермээ ехэ болгохонь, хэмэл нуурнуудтаа загаһа үсхэлгые хабар эхилхээр хараалба. Ташкентдэхи хүдөөажахын машинабайгуулгын, Ворошиловай нэрэмжэтэ завод 464 гектар газарта туһалбариин ажахые эмхидхэхэнь. Эндэ, 142 гектарта картофель ба овощьнуудые, 322 гектарта—тэжээлэй культурануудые тариха гэбэ. Хониной, гахайн ба шубуунай фермэнүүд байгуулагдана. Заводой столовонуудахи, шахамалай пунктнуудта 50 гахайнуудые худалдажа абаа. Архангельскдахи, ой модоной № 2 биржа урдань овоще-һүнэй ажахытай байгаа. Теэд, үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэнээ усадхаһан юм. Мүнөө тус ажахынь һэргээгдэжэ, үргэдхэгдэжэ байна. Архангельскдахи городой Соведэй исполком болбол городой предприятинуудай туһалбариин ажахынуудта 2400 гектар газар оложо үгөө. Киевскэ, Сталинай нэрэмжэтэ судоремонтно заводой столовын дэргэдэ гахай шахаха пункт эмхидхэгдэхэнь. Мүнөө 25 гахайнууд шахагдажа байна. Тэдэнэрэй тоое 75 болгохоор хараална.

Энэ мэтын үсөөн бэшэ мэдээсэлнүүд бусадшье нютагуудһаа ороно. Глуховецуудай уряалые олон заводууд ба фабриканууд һайшаан угтажа абаа.

Гэхэтэй хамта, предприятинуудта туһалбариин ажахынуудые байгуулга ба үргэдхэлгэ болбол зүб ба үдэр бүриин хүтэлбэрилгые, анхарал ба туһаламжые эринэ. Харин Наркомадууд ба главкануудай зүгһөө туһаламжа үшөө дутамагаар үзүүлэгдэнэ.

Правительство болбол предприятинуудта туһалбариин ажахынуудые эмхидхэлгэдэ үргэнөөр туһална, тэрээндэ шухала кредидүүдые үгэнэ. Зүгөөр, зарим газарта, заабол гигант ехэ ажахынуудые гүрэнэй кредидээр лэ байгуулха хэрэгтэй гэһэншүүгээр ойлгоһон байнад. Жэшээнь, «Красное Эхо» фабрика ба купанска торфын предприяти (Ивановска область) болбол гансахан аппарадыень хангалгада һара бүхэндэ 6000 түхэриг хэрэглэгдэхэ, тиимэ ажахые байгуулхаар хараална. Тус фабрика хадаа 1,5 миллион шахуу кредит эринэ. Орджоникидзевскэ хлопкотрестын директор нүхэр Винокуров болбол тэрэнэй завод бүхэнэй ажахыдань 400 гектар огородно-бахчева культуранууд, 10 үнеэд, 5 гахай, 200 хонид, 300 тахяанууд, 300 нугаһад ба, гадна, загаһанай ажахы байха гэжэ заготхлоппромдо мэдээсэбэ. Нүхэр Винокуров хадаа тус зорилгоор, предприяти бүхэндэ 300000 түхэриг үгэхые эринэ. Теэд, трестын заводуудтань оройдоо 956 хүдэлмэришэд байха юм. Энэ мэтын хэтэрхэй ехэ һанамжалгануудые болюулхын орондо, зарим главканууд туһалбариин ажахынуудта үгтэхэ мүнгэ хараалалгада тон хүнгэмүрөөр хандана, захилгануудыень батална.

Имагта кредидүүдые лэ эрихэ бэшэ, харин нютагайгаа аргабайдалнуудые, дотоодынгоо ресурснуудые элсүүлхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ юу хэхэ хэрэгтэйб? Эгээн түрүүн — туһалбариин ажахынуудта үгтэхэ газар тухай анхарха шухала. Городой Соведүүд болбол предприятинуудай тус ажахынуудые газараар хангаха ёһотой. Энэ лэ ушарта, хабарай хүдэлмэринүүдтэ саг соонь бэлдэжэ шадагдахаа байна. Теэд, хэдэ хэдэн нютагуудта газар таһалан үгэлгэ яашагүй удаанаар ябапа. Жэшээнь, газар үгэхые гүйһан 50 мэдүүлгэнүүдһээ, мүнөөдэрээ минл 14-ниинь хангагдаа гэжэ Горькиһоо мэдээсэнэ. Харин, ажахытай болохые хүсэлһэн бүхы предприятинуудай эрилтэнүүдые хангаха сүлөө газарнууд город шадарайнь районуудта хүсэд бии. Иимэ ушарнууд бусадшье районуудта үзэгдэнэ.

Туһалбариин ажахытай предприятинууд хадаа малайгаа байрые дулаалха, малаа тэжээлээр хүсэд хангаха—болохоёо байгаа үбэл тухайда анхархань шухала. Предприятинууд болбол хабар, дээрээ ортохогүйн тулада, хабарай түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн, жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ шадахын, глуховецууд шэнгеэр үндэр шанарта овощьнуудые ургуулха ба эдеэ хоолой һайн продуктнуудые ажалшадта үгэхын тулада, үрэһэнүүд ба инвентарь тухайда, парнигуудые түхеэрхэ тухайда анхарха ёһотой.

Нютагай партийна ба профсоюзна организацинууд болбол ажалшадай ургажа байгаа эрилтэнүүдые хүсэдөөр хангахын тулада, глуховецуудай түрүү опыдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ—туһалбариин бата бэхи ажахынуудай байгуулгые туйлалгадань предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ туһалха уялгатай.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Зоотехническэ барилгые түргэдхэхэ

(Манай собкорһоо)

Үбэлэй хүйтэн саг үдэр ерэхэ бүри ойротожо байна. Манай малнуудай тобир тарган, ашаг үгэсэтэй байхынь тула дулаан, һаруул байранууд хэрэгтэй. Зүгөөр, Селенгын аймагай олонхи колхозууд бусад хүдэлмэридэ бүхы анхаралаа, хүсэеэ хандуулаад, малай үбэлжэлгэ тухай мартажархиба.

Үнгэрһэн жэлдэ байрануудай дутамаг ба муу байһан шалтагаанһаа малнуудай хоротой үзэгдэһэн юм.

1940 ондо 33 шэнэ объектнүүд баригдаха ёһотой аад, гурбан кварталай үнгэреэд байхада минл 58 процентнь дүүргэгдээд байна. Планай ёһоор үнеэдэй 7 байранууд баригдаха байһанаа 3-нь, 6 овчарнигай 3-нь, 6 телятнигай 2-нь баригдаба. Хамта 19 шэнэ байранууд бэлэн болоо.

Зарим колхозууд малнуудаа дулаан байрануудаар хангажа шадаа. Жэшээлхэдэ, Загастайн сомоной, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо барилгын түргэн методээр моридой байра шэнээр баригдаба. Тэндэ үнеэдэй байрые барижа мүн дүүргээ. Тус сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 20 толгой моридой багтаха байра, 500 хонидой овчарник, гахайн байрануудай барилга дүүргэгдээ. Барилгын бригада һайнаар хүдэлмэрилнэ, мүнөө дахяад овчарник барижа эхилбэ.

Мүн тэрэшэлэн Тамчын сомоной, Молотовай нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Дамбаев) 50 толгой үхэрэй багтаха байра түргэн методээр бариба. Ноёхоной сомоной, Ленинэй нэрэмжэтэ ба Селенгын сомоной „Красный Чикой" колхозуудай зоотехническэ барилгын дүүрэхэнь дүтэлөө.

Гэхэтэй хамта, зоотехническэ барилгые оройдоошье эхилээгүй гү, али эхилбэшье—тэрэниие ёһо дүүргэн ябуулжа байһан колхозууд бии.

Доодо-Бухэнэй сомоной „Красный Октябрь" колхоздо моридой байра шэнээр баригдаха ёһотой аад, оройдоошье эхилэгдээдүй. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Малков болбол модон материалнууд үгы гэжэ шалтаг барина. Тэндэ барилгын бригада эмхидхэгдээдүй.

Селенгын сомоной „Кооператор" (түрүүлэгшэнь нүхэр Иванов), Юрөөгэй сомоной „Улаан Үлэнгэ" колхозуудта тугалай ба моридой байранууд баригдаха байһанаа, мүн эхилэгдээгүй. С.-Думын сомоной, Калининай нэрэмжэтэ колхоздо хони ба ямаадай байра баригдаха байһанаа, мүнөөһая эхилэгдэбэ, тэрэнэй хэзээ дүүрэхэнь мэдэгдэнэгүй.

Үбэр-Зөөхэйн сомоной, Калининай нэрэмжэтэ колхоздо тугалай байра 1938 ондо баригдажа эхилһэн аад, мүнөө хүрэтэр „баригдажал" байдаг. Жаргалантын сомоной, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үхэрэй байра баригдажа эхилһээр 2-3 жэл болобошье, үшөө дүүрээдүй.

Аймгүйсэдкомой тогтоолой ёһоор, зоотехническэ барилга октябриин 20 хүрэтэр дүүргэгдэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье, энэ болзор соо малай байрануудай барилгые дүүргэхын түлөө тэмэсэл мүнөөдөө хараагданагүй. Селенгын аймагай АЗО, тэрээнние эрхилэгшэ нүхэр Будаев тус асуудалаар эрид хэмжээнүүдые абанагүй.

Даба Дамбаев.

Н.-Селенгинск.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые таһалдуулна

Закаменай аймагай, „Улаан Далхай" колхоз мүнөө жэлэй үбһэхуряалгын хүдэлмэриие имагта муугаар үнгэргэжэ, планаа минл 60 проц. гүйсэдхэһэн юм. Иимэ гэмтэ хэрэг юун дээрэһээ болооб гэбэл: колхозой түрүүлэгшэ Цыбикжаб Чернинов, үбһэнэй халуун хүдэлмэриин үедэ үдэр бүри архидажа, хэдэн хоногоор зайгуултажа, ажалай дисциплиные өөрөө эбдэжэ ябаһыень колхозник бүхэн мэдэнэ.

Мүнөө малай үбэлжэлгэдэ ямаршье бэлэдхэл хэгдэнэгүй. Үхэр малай байранууд хуушарһан байбашье, заһагданагүй. Барилгада ба ремонтдо хэрэглэгдэхэ известко, шэл, хадааһа г. м. хэрэгсэлнүүд тон дутамаг.

Нёдондо үбшэн малай байһан байрануудта де инфекци хээгүй аад, тэндээ элүүр малаа үбэлжүүлхэ гэжэ байна.

Малай тэжээл дутахыень мэдэһээр байжа, үбһэ тэжээл оложо гүйсөөхэ тухайда һанаашарханагүй.

Колхозн гууд.

Моридонь муугаар унагдана

ХОРИ. Анаагай сомоной «Путь Сталина» колхоз гүрэндэ таряа тушаалгаар аймаг дотороо ехээр хожомтоно. Тушаалгын график гүйсэдхэгдэнэгүй. Тус колхозой түрүүлэгшэ хадаа таһалдалаа «мории үсөөдэнэ» гэжэ тайлбарилхые һэдэдэг байна. Үнэнтэ дээрээ, зарим колхознигуудынь өөрынгөө хэрэгээр, үбһэ түлеэндэ моридые барижа байдаг. Тэрээнһээ гадна, мүн правлениинхид хэдэн һайн моридые унадаг.

ДАМ. ЖАМ.

Самотегто найдана

Газарай хүрэжэ байбашье, Закаменай аймагай колхозууд намарай пар хахалалгые шамдуулнагүй. Аяар 2000 гаран гектар үшөө хахалагдаадүй байна. Тракторнуудай түхэреэн сутка соо ажаллалгые эмхидхээгүйдөө, моридые олоор хэрэглээгүйдөө намарай пар хахалалгые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэжэ шадахагүйбди гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һайн мэдэжэ байбашье, харин эдэ бүгэдые эмхидхэнгүйгөөр, самотегто найдажа һуунал. Калининай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта моридой хүсые хэрэглэнэгүй. Тэрэнэй эсэстэ, планайнь хахадшье гүйсэдхэгдөөгүй байһаар.

Б. Шоенов.

Советскэ Союзай Герой, младша командир Г. Ш. Арасланов. Нүхэр Арасланов болбол Улаан Армида алба хэхэһээ урда тээ Ирюугазинска хүдөөдэхи һургуулида (Башкирска АССР) багшаар хүдэлмэрилһэн байна.

(ТАСС-ын фото).

ЦЕНТРАЛЬНА РАЙОНОЙ СТАХАНОВЕЦУУДАЙ СЛЕТ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй июниин 16-най Указ болбол манай Эхэ ороной ажабайдалай интересүүд дээрэһээ үндэһэлэн гараһан байгаа. Иимэһээ, түрүү хүдэлмэришэд ба служащинар хадаа тус Указые бэелүүлэн, ажалай дисциплиные шангадхажа, үйлэдбэриин бүтөөсые ехэдхэхын түлөө тэмэсэжэ, бага бэшэ амжалтануудые туйлажа байнад.

Һаяхан болоод дүүрэһэн, Улан-Удэ городой Центральна районой промышленностиин, транспортын ба худалдаанай организацинуудахи стахановецуудай слет болбол июниин 26-най Указ хэрэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухайда зүбшэн хэлсэбэ. Центральна районой хэдэн олон предприятинууд III квартал соо нилээд һайнаар хүдэлмэрилөө. № 1 пекарниин куст, ГЭС, АТРЗ гэхэ мэтын хамта арбаад предприятинууд олон миллион түхэригэй олзо оруулба.

Гэбэшье, судоремонтно, архиин завод ба бусад олон предприятинууд өөһэдынгөө хүдэлмэридэ ямаршье хубилалта туйлаагүй. Тэдэнэр гурбадахи квартал соо гүрэндөө хэдэн мянган түхэригэй продукци үгэнгүй, үритэбэ.

Мүнөө предприяти бүхэнэй гол зорилгонь—прогулнуудые дууһан усадхаха, ажалай булад дисциплинэ байгуулха, дүрбэдэхи кварталай планиие үлүүлэн дүүргэжэ, жэлэйгээ программые болзорһоонь урид гүйсэдхэлгые хангаха шухала.

Социалистическэ Эхэ оронойгоо ажахын ба оборонын хүсэшадалые саашаланъ хүгжөөхын зорилгоор, стахановецуудай слет болбол Октябриин урда тээхи социалистическэ соревнованиие бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэн, Октябрьска революциин ойе үйлэдбэриин илалтануудаар угтахыень хүдэлмэришэд ба служащинуудые уряалба.

Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэ хаагдаба

Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэдэ орохо үүдэн октябриин 15-ай үдэр, мүнөө жэлдэ эгээн һүүлшынхеэ үргэнөөр нээгдэһэн байна. Главна павильон дээгүүр ягаа улаахан тугууд намилзана. 1940 оной Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкын нээгдэһэн тухайда, 5 һарын саад тээ энэ угаа ехэ трибуна дээрэһээ тунхаглаһан юм, мүнөө тэрэнь улаан бүдөөр ба сэсэгүүдээр шэмэгдэнхэй.

Үдэрэй 2 час багта, колхозуудай площадь дээрэ 15.000 шахуу экспонентнүүд, экскурсантнууд, выставкэ хараханя ерэгшэд ба московско организацинуудай түлөөлэгшэд сугларба.

Трибуна дээрэ—РСФСР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ нүх. Хохлов, СССР-эй Газартаряалангай Арадай Комиссар нүх. Бенедиктов, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Хүдөөажахын таһагые даагшын орологшо нүх. Гриценко, СССР-эй Газартаряалангай Наркомые орологшо нүх. Чуенков, ВКП(б)-гэй МГК-гэй секретарьнууд нүхэд Попов ба Гракин, Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкын директор академик Цицин, Главвыставкомой членүүд академик Якушкин, Лисвун ба бусад.

1940 оной Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкые хаалгада зорюулһан митингые академик Н. В. Цицин нээбэ. СССР-эй Газартаряалангай Нарком, выставкын Главна комитедэй түрүүлэгшэ нүх. И. А. Бенедиктовтэ үгэ үгтөө.

—Мүнөөлэр,—нүх. Бенедиктов хэлэбэ,—табан һара соо хүдэлмэрилһэнэйгөө һүүлдэ Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкые 1941 он хүрэтэр хаахаяа байнабди. Социалистическэ хүдөө ажахын амжалтанууд мүнөө жэлэй выставкэ дээрэ нёдондонойхиһоо нилээд үргэнөөр ба гүнзэгыгөөр харуулагдаа. Выставкэдэ хабаадагшадай тоо үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүй олон болоо.

Нүх. Бенедиктов өөрынгөө үгэ соо выставкын хүдэлмэриин дүнгүүдые бүридхэнэ. Выставкэдэ хабаадаха эрхэ олохын түлөө социалистическэ соревнованиие бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухайда советскэ правительствын толгой нүх. Молотовай хүсэһэн хүсэлэниие манай ороной колхозно таряашад ба хүдөөажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд үргэн олоороо дэмжэһэн байна. Выставкэ дээрэ Запорожско областиин бүхы колхозуудай 45 процентнь, Краснодарска хизаарай колхозуудай 36 процентнь, Орджоникидзевскэ хизаарай колхозуудай 34 процентнь хабаадалсаба. Краснодарска хизаарай бүхы машинно-тракторна станцинуудай 23 процентнь выставкэдэ хабаадалсаа.

—Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэ хадаа—нүх. Бенедиктов хэлэнэ—хүдөө ажахыгаар бидэнэр хэдышэнээн ехэ, барагдашагүй резервтэй байһымнай үшөө дахин гэршэлһэн байна.

Нүх. Бенедиктов болбол Запорожско областиин, Геническэ районой, Сталинай нэрэмжэтэ, ордента колхозой хүдэлмэриин эрхим жэшээеынь харуулна, энэ колхоз хоёрдохи жэлдээ выставкэдэ хабаадалсаба. Тус артель жэлһээ жэлдэ ургасаяа дээшэлүүлнэ, өөрынгөө үйлэдбэриин хамаг һалбаринуудые бүхы хэмжээгээрнь хүгжөөнэ, гүрэнэйгөө урдахи уялгануудые саг болзор соонь, хүсэдөөр дүүргэжэ, колхознигуудай шанга шадалтай бололгые хангана.

Энэ жэлэй хүдөөажахын хүдэлмэринүүдые бүтээмжэтэйгөөр түгэсхэхые уряалха зуураа, хүдөө ажахы тухайда партя ба правительствын гаргаһан тогтоолнуудые бэелүүлэн, 1941 оной выставкэдэ бүри ехэ амжалтануудтайгаар ерэхэ бэзэ гэжэ найдаһанаа нүхэр Бенедиктов мэдүүлнэ. Выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхые хэдэн мянгаад шэнэ колхозууд ба түрүүшүүл олохонь лабтай гэбэ.

Нүх. Бенедиктов, 1940 оной Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэ хаагдаба гэжэ соносхоо.

14 час 30 минутада, академик Цицин „Интернационалай" дуун доро, выставкын тугые буулгаба. Энээнтэй нэгэн хамта, бүхы павильонууд дээрэхи тугууд хуряагдаа.

Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэ ерэхэ жэл болотор хаагдаба.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Үйлэдбэриин программые үлүүлэн дүүргэхын түлөө

Улан-Удын автотракторна ремонтно завод (директорынь нүх. Коновалов) квартальна планаа 107,5 процент дүүргэжэ, III квартал соо 184,5 түхэриг сэбэр олзо оруулба. Тус завод болбол һаяхан болоһон, Улан-Удын Центральна районой предприятинуудай стахановецуудай слет дээрэ ВКП(б)-гэй Центральна райкомой ба райсоведэй дамжуулгын Улаан Тугые абаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй июнийн 26-най Указай һүүлээр, үйлэдбэриин бүтээсэ дээшэлээ, ажалай дисциплинэ һайжараа. һүүлэй үедэ завод дээрэнь прогул хэлгэ үгы болобо. Ажалай дисциплиные бэхижүүлһэнэй ашаар, хүдэлмэриин һайн жэшээ харуулна.

Энэ заводой хүдэлмэришэд ба хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ соревновани үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, хэдэн арбаад шэнэ стахановецууд ба ударнигууд урган гараа: нүхэд Паршиков—159 проц., Чухланцев—171 проц., Грязнов—164 проц., Баклушин—190 проц., Ленхобоев—237 проц., Вахрушкина—170 проц., Юртвенсон—173 проц., Усов—171 проц., нормоёо дүүргэнэд. Энэ үедэ 37 хүбүүд техническэ һуралсалда хабаадуулагданхай. Мүн, гаргаһан продукциинь шанар һайжараа.

Эдэ амжалтанууд хадаа эндэхи парторганизациин (секретаринь нүх. Бутаков) һайн хүдэлмэриин результат мүн. Политическэ массова хүдэлмэриие ажахын асуудалнуудтай зүбөөр зохилдуулан табижа шадаһан ба администрациингаа ажалъябуулгада контроль хэхэ үүргэеэ эзэлээ.

Партийна организацидань хамта 11 коммунистнууд бии. Тэдэнэр бултадаа үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилнэд. Гол гол цехүүд ба бригадануудыень коммунистнууд толгойлно. Завод дээрэнь агитационно хүдэлмэри эршэмтэйгээр табигдаа. Коммунистнуудынь бултадаа агитатораар хүдэлмэрилнэд. Тус партийна организаци болбол туйлаһан амжалтануудаа бэхижүүлхын түлөө бүри эршэмтэйгээр тэмсэхэ уялгатай.

Юм. Цыренов.

ВКП(б)-гэй Обкомдо

ВКП(б)-гэй Областной Комитет болбол:

Партийна ба гүрэнэй зөөриие үрилтэхэһэн ба судаар шиидхэгдэһэн Бурлаков И. Г. гэгшые ВКП(б)-гэй членһээ гаргаһан, ВКП(б)-гэй Тарбагатайн райкомой шиидхэбэриие баталба.

Нюуса документнүүдые хаяһанайнь түлөө Лифаров М. И. гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидадһаа гаргаһан, Южлагай политотделэй дэргэдэхи парткомиссиин шиидхэбэриие баталаа.

Кандидатска карточкаяа хайша хэрэгээр абажа ябаһанайнь түлөө А. А. Николаевта, учетно карточкадань бэшэлгэтэйгээр, выговор соносхоһон, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой шиидхэбэриие баталба.

Партийна организациһаа таһарһанайнь ба үйлэдбэри дээрэ хулигантаһанайн түлөө Стецов Ф. С. гэгшые ВКП(б)-гэй членһээ гаргаһан, Улан-Удын горкомой шиидхэбэриие баталба.

Аймагай газетын хуудаһанһаа

Парторгын нэгэн „һонин" бэшэг тухай. Аймагай газарай таһагай дэргэдэхи кандидатска группын парторг байһан нүх. А. Путинцев гэгшэ ондоо аймагта хүдэлмэрилхөө ошоходоо отчёдоошье хэнгүй, партийна хэрэгээшье үгэнгүйгөөр ябашаһан юм. Теэд, аймагай газарай таһагые даагша нүх. Бабуев болбол Улан-Удэһээ нэгэ бэшэг абаһан байгаа. Тэрэнь нүхэр Путинцевһээ бэшэг байба. Личнэ хэрэгыень элигэхые гуйха зуураа, бэшэгэйгээ һүүлдэ, тэрэнэй хүдэлмэрилдэг стол сооһоо партийна хэрэгүүдые **абахыень** (?!) нүх. Бабуевта һануулһан хоёр үгэ бэшэбэ.

(„Закаменай Правда")

Советскэ Эстониин городуудта. Зураг дээрэ: Таллин городдохи Глининнэ улицын ворота. (ТАСС-ын фото).

Ц. Номтоев.

ЗАМАЙ БЭШЭГ

Улан-Удэһээ мордоһоор
Орсйдоо таба хоногбди.
Аятай, зугаатай жаргалтай
Аяндаа амгалан ябанабди.
Байгал тунгалаг далаймнай
Бардам долгёо байгажа,
Басагад хүбүүдээ мэндэшэлээ һэн.
Саян үндэр уулаймнай
Саһан малгайгаа үргэжэ
Сайнии хүсэжэ үлөө һэн.
Ангара мүрэн үдэшэжэ,
Аяар Иркутск хүрэлсөөд,
Торгон хээгээрээ даллаһаар
Таһаржа бусан хадууряа һэн.
Нютаг бүрэин ургамалнууд
Нугаран дохижо үнгэрнэ.
Мантай золгоһон ажалшад
Малгайгаа аажа дохино.
Урал үндэр уулые
Унтаатай байхадань гараабди.
Олон городууд яларан
Урматай баяртайгаар угтана.
Вагон соогоо сэнгэлиг
Булта омогтой ябанабди.
Ханын газетэ гарана,
Шатар, домино болоно.
Манай нүхэд бүгэдэ
Москва хүрэхөө хүлеэнэ.

Свердловск. Октябриин 8

Галуута нуурдахи загаһанай заводто

Галуута нуурдахи загаһанай завод жэлэйгээ планиие 77 процент дүүргэбэ. Дүрбэдэхи квартал соо 473 центнер загаһа баригдаха ёһотой юм. Тус заводой олзодо, гансахан Галуута нуурһаа бэшэ, мүн тэрэшэлэн Тамчын ба Шаргал нуурнуудһаа загаһа баригдаха байна.

Ноябриин 15-да, загаһа барилгын үбэлэй сезон эхилхэ юм. Мүнөө загаһа барилгын гурбан бригада 20-20 хүнүүдэй составтайгаар эмхидхэгдэхэнь. Ворошиловай ба Молотовай нэрэмжэтэ колхозуудта загаһа барилгын бригаданууд эрхим колхозникуудһаа бүридэжэ байна.

Д. ДАМБАЕВ.

Ст. Гусиноозерск.

25175 ТҮХЭРИГ ТУШААБАД

МУХАР-ШЭБЭР **(Телефоноор абтаба).** Шаралдайн сельсоведэй колхозникууд Октябриин урда тээхи социалистическэ соревнованида активнаар оролсожо, захиһан уриһаламжынгаа мүнгые сүм түлэбэ. 25 мянганай орондо, 25175 түхэриг сберкассада тушаагдаа. Налоговой агентнүүд Анисим Иванов, Петр Кравцав, Сергей Володин, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд Петров, Зютарев гэгшэд мүнгэ суглуулгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада, колхозникуудай дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэринүүдые үргэнөөр ябуулна.

УДААН БОЛЗОРТОЙ ЗЭЭЛИ

Энэ оной, 9 һара соо хүдөөажахын банк болбол 1 миллион дүрбэн зуун табин дүрбэ мянган түхэригэй удаан болзорой зээлиин мүнгэ колхозуудта хубаажа үгэбэ.

Үндэр дээдэ амжалтануудай түлөө, үшөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилэе

Хүдэлмэриин үдэрэй ба неделиин уртадхагдаһантай дашарамдуулан, манай республикын түрүү предприятинууд ба учреждениинүүд үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциингаа шанарыень дээшэлүүлхын, өөрынь үные хүнгэдхэхын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилһэнэйгөө результадта бага бэшэ амжалтануудые туйлажа байна. Жэшээлхэдэ: Авторемзавод гансахан июль һара соо 168,6 мянган түхэригэй бэлэн продукци гаргаха плантай байһан аад, 213,3 мянган түхэригэй продукци гаргажа, планаа 117,4 процент дүүргээ. Энээн дээрэһээ харахада, тус завод хоёрдохи хахад жэлэй торшо соо планһаа үлүүлэн 102 мянган түхэригэй продукци гаргажа шадаха байна. Мүн, № 1 хлебзаводойхид ажалайгаа бүтөөсые дээшэлүүлжэ, хүдэлмэриингөө шэнэ нормонуудые үлүүлэн дүүргэдэг болоо.

Указай гараһанһаа хойшо предприятинуудта ба учреждениинүүдтэ ажалай дисциплинэ нилээд һайжаржа байбашье, прогул хэхэ ябадал үшөө лэ хүсэд усадхагдаадүй. Июлиин 26-һаа октябриин 1 хүрэтэр Барилгын трестдэ—37 хүн прогул хэбэ. Пивозаводто—8, Шэлэй заводто—15, ГЭС-тэ—28 г. м. хүнүүд Указые хазагайруулба. Иимэ фактнууд юун дээрэһээ гаранаб гэхэдэ, зарим предприятинуудай, партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө, июниин 26-най Указые бэелүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаһанһаа, үйлэдбэриин дезорганизаторнуудтай ба прогульщигуудтай эрид хатуугаар тэмсэдэггүйһөө болоно.

Мүн зарим организацинууд, хүдэлмэриингөө шанарые һайжаруулхын түлөө большевистскээр тэмсэнэгүй. Жэшээнь, Наркомземэй гаражда планай дүүргэлтын ба хүдэлмэришэдэй ямараар хүдэлмэрилжэ байһан тухай бүридхэл бүри хэгдэнэгүй. Ажалай дисциплинэ эбдэгшэд хэһээгдэдэггүй ба прогульщик Аксеновай хэрэг мүнөө хүрэтэр судта үгтөөдүй байха юм. СУРП-ын директор нүх. Брюхов болбол «Леваневский» пароходой хүдэлмэришэн-прогульщик Г. М. Сахаровскиин хэрэгые нэгэ һарын торшо соо дараһан байна. Иимэнүүд фактнууд олон үзэгдэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1940 оной июниин 26-най ба июлиин 10-най Указуудые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ арадай судууд багабэшэ үүргэ дүүргэнэ. Тэдэнэр, һүүлэй үедэ хүдэлмэреэ эли-бодо һайжаруулжа, прогульщигуудай хэрэгүүдые түргөөр, богонихон болзор дотор харадаг болоо. 2-дохи участогай арадай суд, июниин 26-һаа хойшо прогул хэгшэдэй ба хүдэлмэриһөө өөрөө мэдээд гараһан хүнүүдэй 79 хэрэгүүдэй 67-ень 5 хоног дотор; 1-дэхи участогай арадай суд 45 хэрэгүүдэй 38-ень табан хоногой торшо соо хараһан байна.

Амжалтатай ажалда һаад ушаруулагшадтай—үйлэдбэриин дезорганизаторнууд ба прогульщигуудтай эрид шангаар тэмсэл, үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудые туйлалга хадаа үйлэдбэриин командирнуудай ба партийна, советскэ организаци бүхэнэй түрүүшын уялга болоно.

Г. ЖАБОНОВА.

Селенгэдэ политико-гэгээрэлэй хүдэлмэри анхарагданагүй

(Манай корреспондентһээ).

—Мүнөө, аймаг соохи политгэгээрэлэй учреждениинүүд ямараар хүдэлмэрилнэб?—гэжэ асуухада:

— Үбһэ ба таряа хуряалгын кампанинуудтай дашарамдуулан, эдэ учреждениинүүдэй хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдаба—гэжэ Селенгын аймагай ОНО-е даагша нүхэр Гергесов харюусаба.

Аймаг соо 27 клубууд, 8 уншалгын байшангууд, 4 улаан булангууд байбашье, хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй үедэ тэдэнэй олонхинь үнэхөөрөөшье хүдэлмэреэ зогсооһон байна.

Юрөөгэй сомондо 4 клубууд бии. «Улаан Үдэнгэ» колхозой клуб болбол хэдэн һара соо оройдоошье хүдэлмэрилөөгүй. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дашадондоковай гэмээр, клубые даагша ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэгдэһэн байна. Юрөөгэй зоональна станциин дэргэдэхи клубай гэрынь тон уужам, ехэ юм, теэд, клубые эрхилэгшын үгы дээрэһээ хүдэлмэрилнэгүй.

Зарим колхозуудай ба сомсоведүүдэй түрүүлэгшэд болбол хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй үедэ, клубуудай, уншалгын байшангуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын, агитационно-массова ба культурна хүдэлмэриие дэлгэрүүлхын түлөө оройдоошье тэмсээгүй байна.

Жэшээлхэдэ, Зуево-Сутайн сомоной «Майн 1» колхозой түрүүлэгшэ Хамиков болбол клубай ба уншалгын байшангай хүдэлмэриие һайжаруулхын орондо, харин харша аашаа гаргана. «Хэрбээ культурна хүдэлмэриие муугаар табяад байгаа һаа гэмнэхэгүй, хүдөө ажахын хүдэлмэриие һатуулаа һаа дары судлаха» гэжэ хэлэһэн байна.

Селенгын сомоной «Кооператор» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иванов болбол клубай эрхилэгшые ондоо хүдэлмэридэ ябуулба, мүнөө клубынь задагай ба доторхи хэрэгсэлнүүдынь тооһондо дарагдажа байна.

С. -Думын сомондо байгаа клубуудай заримынь мүнөө таряанай склад болгогдонхой. Уншалгын байшангые эрхилэгшэ нүхэр Гармаев болбол хэдэн һара соо колхозникуудай дунда ябабашье, *ойлгууламжын хүдэлмэриие ябуулаагүй*. Уншалгын байшан соо уран һайханай литература, шэнэ газетэнүүд ба бусад хэрэгсэлнүүд байдаггүй.

Эдэ бүхы дутагдалнууд болбол Селенгын аймагдахи политгэгээрэлэй учреждениинүүдэй хүдэлмэрилөөгүй байһые харуулна. Хүдэлмэрилөөгүй байһан уншалгын байшангуудай эрхилэгшэд гүрэнэй мүнгэ миил абажа байна. Тэдэнэй хүдэлмэриие һэргээхын түлөө Селенгын аймагай арадые гэгээрүүлхэ таһаг оролдоногүй.

Селенгын аймагдахи политгэгээрэлэй учреждениинүүд хэзээ хүдэлмэрилжэ эхилхэб гэжэ асуугдана.

Даба ДАМБАЕВ

Ла-Манш дээгүүр артиллереэр буудалга

Капитан Н. ПАВЛЕНКО.

Ла-Маншын французска эрье дээрэ байгаа холо буудадаг Германиин артиллерийскэ батарейнүүд ба Англиин зүүн-урда эрьедэхи Англиин артиллеринүүд хоорондо болоһон артиллерийскэ буудалдаанууд тухай мэдээсэлнүүд гадаадын хэблэлнүүдтэ һүүлэй үедэ дахин толилогдодог болобо. Французска эрье дээрэ тодхогдоһон Германиин холо буудадаг ехэ буунуудынь Лондониие буудажа байһан хэбэртэйгээр Ассошиэйтед Пресс агентствын Берлиндэхи корреспондент дамжуулна.

Англида Германиин сэрэгүүдэй добтолон орохоор һанаашалһан һэдэлгэтэй дашарамдуулан, гадаадын военнэ шэнжэлэгшэд хадаа Ла-Маншын райондохи артиллерийскэ ябуулгануудта ехэ удхашанар олгоно.

Зарим мэдээсэлнүүдһээ бодомжолон мэдэхэдэ, англичанууд болбол холо буудадаг артиллериингээ урда иимэнүүд: Германиин хүндэ батарейнүүдые дараха, дайсанаар буулгагдаһан сэрэгүүдэй сугларжа боломоор портнуудые эбдэхэ, хэрбээ буулгагдаһан сэрэгүүдэй операцинуудай эхилээд байбалынь дайсанай транспортнуудые ба тэдэниниень хамгаалагша флодуудые бутасохихо зорилгонуудые табина.

Германска командовани болбол өөрынгөө артиллеридэ мүн лэ багабэшэ найдабари даалгана хэбэртэй: французска эрье дээрэ тодхогдоһон холо буудадаг буунуудынь английска эрье шадарай батарейнүүдтэ ехэхэн гэмтэл хэжэ шадаха ёһотой, мүн десантнуудта эсэргүү ябуулгануудые английска флодой үзүүлээд байгаа һаань, Па-де-Кален ба Ла-Маншын үһые үргэлжэ буудажа байха ба десантнуудые буулгалгада артиллерийскэ бэлэдхэл ябуулха, десантнуудай добтолгодонь артиллериин буудалгануудаар туһалха зорилготой.

Энээнтэй хамта, холо буудалгын историие һанаха хэрэгтэй. Нэгэдэхи империалистическэ дайнай урда тээ тиимэ буудалганууд үшөө үзэгдөөгүй байгаа. Французска артиллериин генерал Гаскуэн гэгшэ 1914-18 онуудахи дайнай урда тээ дэлгэрэнги байһан һанамжануудые баримталан, «Дэлхэйн дайнай үедэхи артиллериин хубилалтанууд» гэжэ өөрынгөө зохёол соо: артиллереэр 4-5 километрһээ холо буудажа болохо аргагүй гэжэ тоологдодог ба зарим арминуудта уставаар хоригдонхой байһан юм гэжэ бэшээ һэн. Зүгөөр, 1914-18 онуудахи дайнай түрүүшын жэлэй опыт болбол холо буудадаг артиллериие байгуулга зайлашагүй байна гэжэ харуулба. Дайлалдагша таланууд хадаа тэрэ дары холо буудадаг ба бүри холо буудадаг буунуудые түхеэржэ эхилээ һэн.

Немецүүд 1917 ондо өөһэдынгөө артиллерийскэ позицинуудһаа 62 километр холо байһан английска тон шухала стратегическэ пунктнуудые шэнэ буугаараа буудаһан байна. Тэрээнһээ һүүлээр 100 гаран километрын газарта буудадаг болгожо тэрэ буугаа шэнэдхэн заһаха гэжэ немецүүд шиидэһэн юм. Тиимэ буу бэлэдхэхэ захидалые артиллерийскэ Крупп гэжэ завод абажа бүтөөһэн юм.

Холо буудадаг томо буугай сэмгые бүтөөхын тулада, далайн 380 мм. пушка абтаа һэн. Тэрээн соо 35 метр уртатай 210 мм. хэмжүүртэй булад хоолой һуулгагдаһан байна. Тиимэ буугай тобшонь 125 кг. шэгнүүртэй байгаа. Тэрээгээр буудахын тула һомологдоһон нэгэ тобшонь 200 кг. дарадаг һэн. һомонойнь ябаса—нэгэ секунда соо 1500 метр байгаа. Шэгнүүрынь—750 тонно. «Колоссаль» гэжэ нэрлэгдэдэг ехэ буугай тодхогдохо тусхай талмайе 9 һарын торшо соо түхеэрөө һэн.

1918 ондо Лиониие (Парижһаа 120 кл хажуу тээ) тойруулан тиимэ ехэнүүд гурбан буу тодхогдоһон байгаа.

1918 оной мартын 23-да, үглөөнэй 7 час 15 минутада тэдэ томо буунуудай нэгэнь түрүүшынхээ буудаһанайнь һүүлээр 3 минута тухай боложо тэрэнэйнь һомон Парижда, Сенын эрьедэ унаа һэн. Удаань 15 минута үнгэрөөд байхада хоёрдохи һомонь Карл V улицада тэһэрһэн юм. Тэрээнһээ үргэлжэлүүлэн 15-15 минутын забһарлалгатайгаар Парижын элдэб пунктнуудта ехэ буугай һомонууд хойно хойноһоо удаалуулан тэһэржэ захалһан байгаа. Тэдэ һомонуудай түрүүшын тэһэрэлгэнүүдынь Парижын хүн зониие ехээр бахардуулһан ба тэрэ дары Париж дээрэ алибүхы ажабайдал зогсоогдожо, үнгэрхэдөө метрополитеншье хүдэлмэрилхөө болиһон ба хэдэн үдэрэй торшо соо хэдэн миллион парижынхид тэрьелжэ городһоо гараһан байна. Немецүүд тиихэдэ Парижые 44 хоногто буудаһан ба һүргэһэн бүхы 303 һомонуудайнь 183-нь городой оршом соо унаһан байгаа. Энэ буудалгын результадта—250 хүн алагдаһан ба 630 хүн шархатаһан байна.

Дэлхэйн дайнһаа һүүлээр 120-130 километр хүрэтэр буудадаг пушкануудые бүтөөлгэдэ мүн бусадшье оронууд—Франци, Англи, Итали, Америка—эхилжэ ороо һэн. Бүри холо буудаха пушкануудые байгуулгаар бүхы капиталистическэ оронууд мүнөөшье хүдэлмэрилжэ байна. Лондониие буудахын тулада зорюулагдаһан «Колоссаль» типэй тон холо буудадаг пушка Германида шэнээр байгуулагдана гэжэ «Франс милитер» газетэ һаяшаг бэшэбэ. Тус пушкын калибрнь 280 мм, һомонойнь шэгнүүр—300 кгр.

Немецүүд хадаа английска эрьеые (Дуврска порт) 305 мм. калибртай буугаар буудана гэжэ гадаадын хэблэлнүүдтэ гараһан мэдээнүүд харуулна. «Джорнале д' Италиа» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Ла-Маншын эрьеые зубшуулан 420-һоо 510 мм. хүрэтэр калибртай буунууд тодхогдонхой. Калибраарнь тухайлхада, эдэ буунууд хадаа угаа ехэ хүсэтэй байна. Жэшээлхэдэ: 1914 ондо бельгийскэ бүхэжүүлгые абалгада иимэ калибрын буугаар буудаһан нэгэ һомониинь фортын хуягта башниие тудахадаа, тэрэнэй 3 метр шахуу зузаан бетонно оройе сүмэсохижо, тэндэ байһан бүхы сэрэгүүдые үгыхэһэн юм.

Кале-Булониин лини дээрэ байгаа Германиин хүндэ артиллеринүүдынь Англиин эрьенүүдые (эрьедэ шадарай бүхэжүүлгэнүүдые, доконуудые, портнуудые ба бусад барилганууды) буудалгаараа, хэрбээ буудалганууйгаа результадуудые ба тэрээндэ заһабари оруулжа байхын тула агаарай ажаглалгануудые һайнаар эмхидхэжэ шадаад байгаа һаа, айхабтар ехэ ашагтай байжа болохо байна.

Немецүүд болбол айхабтар холо буудадаг мүнөө үеын артиллереэр Кален районһоо Англиин зүүн-урда эрьеые ба Лондониешье буудаха аргатай болоно. Нүгөө талаһаа, Германиин холо буудалгын томо буунуудые тодхоһон пунктнууд ба Германиин буулгаһан сэрэгүүдые хамтадхахын тула хэрэглэжэ боломоор французска эрьенүүд шадарай портын базанууд хадаа английска эрье шадарай артиллериин мүн сэхэ аюул доро байна.

Тон холо буудалгын артиллеринүүдые тодхожо боломоор Франциин эрьенүүд дээрэхи пунктнуудһаа Англиин зүүн-урдахи тон шухала промышленна базанууд хүрэтэрхи талмайнь хэмжүүр иимэ гэбэл:

Кале — Дувр — 40 клм.
Кале — Ипсвич — 120 клм.
Шербург — Портсмут — 150 клм.
Кале — Лондон — 150 клм.

Эдэ дээрэ заагдаһан пунктнууд хадаа мүнөөнэй үеын артиллеридэ дабагдамаар байһаниинь дэлхэйн дайнай опытһоо ба одооной артиллериин дайшалхы шанарнуудһаа мэдэгдэнэ. Ла-Манш дээгүүр урда-урдаһаа буудалдажа байгаа артиллеринүүд саашадаа ямар далайса абаха байһаниинь байтараа элирхэ байна. Зүгөөр, гансахан лэ далайн флодой, авиациин, артиллериин ба буулгагдаһан сэрэгүүдэй нэгэдэмэл ябуулганууд амжалтануудые туйлажа шадаха гэжэ ойлгохо хэрэгтэй.

Харюусалгата редактор
Р. БИМБАЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландарашвили, 19. Телефоны: отв. редактора—3-23; секретариата—3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.

Н-4187 Типография НКМП БМАССР 94